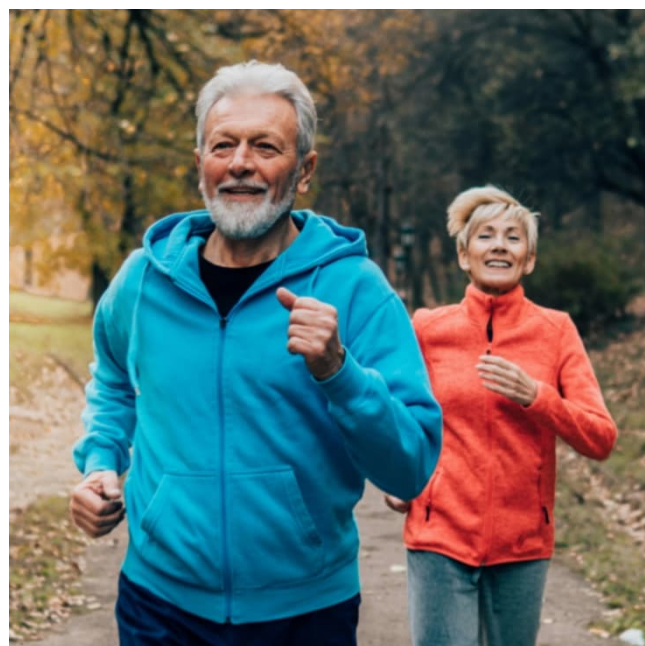

Gezondheid in Kaart 2022

Kernboodschappen Brielle

Leeswijzer

Hieronder staan de kernboodschappen voor gemeente Brielle. Het is een samenvatting van de belangrijkste gezondheidsuitkomsten uit de meest recente Gezondheidsmonitors kinderen, jongeren en volwassenen en ouderen. Er is gekozen voor thematische kernboodschappen in overeenstemming met de indeling van het dashboard van Gezondheid in Kaart. Voor het aanduiden van leeftijdsgroepen worden in de kernboodschappen onderstaande termen gebruikt.

- **Kinderen** 0 t/m 11 jaar
- **Jongeren** klas 2 en 4 voortgezet onderwijs
- **Jongvolwassenen** 18 t/m 23 jaar
- **Volwassenen** 18 t/m 64 jaar
- **Ouderen** 65 jaar en ouder

Als er over een afwijkende leeftijdsgroep wordt gerapporteerd dan staat de exacte leeftijdsgroep erbij vermeld.

Bevolking

Brielle vergrijst sterker dan Nederland gemiddeld

Vergrijzing leidt in de komende decennia tot grote maatschappelijke opgaven. In gemeente Brielle is de grijze druk, het aantal ouderen ten opzichte van 100 personen in de 'productieve' leeftijdsgroep, hoger dan gemiddeld in de regio en Nederland. Op basis van bevolkingsprognoses is de verwachting dat het aantal ouderen zal toenemen van bijna 4.000 in 2021 naar ruim 6.100 in 2040. De groei van het

Auteur

Mariek van Veelen, Onderzoek en Business Intelligence, met dank aan Gea Schouten, Nathalie Koene-Smit en Maaike Dujardin.
Gemeente Rotterdam, mei 2022, versie 2.0.

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op [Gezondheidinkaart.nl](https://gezondheidinkaart.nl).
Vragen over deze feitenkaart mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl.

aantal ouderen is sterker dan gemiddeld in de regio en in Nederland. Wijziging van beleid heeft weinig effect op de vergrijzing zelf. De GGD beveelt daarom aan om in het beleid te richten op maatschappelijke opgaven die samenhangen met de vergrijzing, zoals het voorkomen van ouderdomsziekten, en toename in de zorguitgaven. Daarnaast is het aan te bevelen om in de gaten te houden of het huidige voorzieningenaanbod aansluit bij een veranderende populatie.

Aandacht voor sociaaleconomische gezondheidsverschillen

In Brielle is het gemiddeld persoonlijk inkomen hoger dan in de regio en Nederland.

Wel is de werkloosheid onder de beroepsbevolking in Brielle, na jarenlange afname, net als in Nederland, licht toegenomen (2019 2,5% 2020 3,0%). Van alle huishoudens in Brielle heeft 5,6% een inkomen tot 110% van het sociaal minimum tegenover 10% in Nederland. Het is een landelijke ambitie om de toenemende gezondheidsverschillen tussen hoog- en laagopgeleiden te stabiliseren of, beter, te laten afnemen. De coronacrisis heeft de grootste impact bij groepen in de samenleving waar al achterstanden zijn en zorgt voor toenemende ongelijkheid, ook ten aanzien van de gezondheid. Daarom beveelt de GGD aan om ook in Brielle bij preventie vooral ook te richten op het verkleinen van deze sociaaleconomische kloof. Dit kan bijvoorbeeld door extra aandacht te besteden aan het bereiken van inwoners met een lage sociaaleconomische status bij preventieprogramma's.

Gezondheid en ziekte

Levensverwachting verder toegenomen

Het RIVM voorspelt een toename van het aantal mensen met minimaal één chronische aandoening. Toch voelen we ons in 2040 even gezond als nu, en we ervaren ook niet meer beperkingen in onze activiteiten. De levensverwachting is in Brielle toegenomen tot 81,9 jaar. Dit is vrijwel gelijk aan het nationaal gemiddelde (81,8 jaar). De totale sterfte in Brielle is in 2020 vergelijkbaar met 2020, terwijl de sterfte in de regio is toegenomen. Dit kan komen doordat er in Brielle relatief weinig mensen zijn overleden aan COVID-19 (13 inwoners, datum van raadplegen: 21-03-2022). De sterfte door kanker, hart- en vaatziekten en longziekten is vergelijkbaar met Nederland.

Het aandeel inwoners met een chronische aandoening is in alle leeftijdsgroepen vergelijkbaar met de regio. Het aandeel ouderen met een chronische aandoening is afgenomen (46% versus 54%) Het aandeel jongeren met astma of bronchitis, nam daarentegen toe, zowel in Brielle (van 5% in 2015 naar 14% in 2019) als in de regio.

Toename goede ervaren gezondheid

De ervaren gezondheid, het oordeel over de eigen gezondheid, is één van de beste voorspellers van sterfte. In Brielle is de ervaren gezondheid van volwassenen en ouderen gestegen. 86% van de volwassenen beoordeelt de eigen gezondheid als (zeer) goed, dit was 80% in 2016. Onder de ouderen is dat 68% (tegenover 60% van de ouderen in 2016). Dit beeld wijkt niet af van de regio.

Toename van ouderdomsziekten verwacht

De vergrijzing leidt landelijk tot een verschuiving in ouderdomsziekten. Dementie is na COVID-19 de ziekte die lijkt

tot de hoogste sterfte in 2020. In Brielle hebben 246 mensen dementie die gebruik maken van zorg. Dit is 2,4% van de inwoners van 40 jaar en ouder. Van deze 246 mensen woont twee derde thuis en 35% in een instelling. Volgens schattingen van ABF verdubbelt het aantal mensen met dementie in 2040. Daarnaast zullen aandoeningen van het bewegingsapparaat, diabetes en gezichts- en gehoorstoornissen toenemen. Het aandeel ouderen dat aangaf een beroerte, hersenbloeding of herseninfarct te hebben gehad is toegenomen (2% naar 5%). Dit percentage is vergelijkbaar met het regio gemiddelde. Gunstig is dat ouderen in Brielle minder vaak een hoge bloeddruk hebben dan de ouderen in de regio.

Houd zicht op de mentale gezondheid van alle inwoners

Mentale (psychische) ongezondheid vormt in Nederland een groot deel van de totale ziektelast onder de volwassen bevolking. In Brielle heeft 5% van de volwassenen en 3% van de ouderen een hoog risico op een depressie of angststoornis. Het aandeel ouderen met een angststoornis is lager dan in de regio (0,5% versus 1,9%). De Brielse volwassenen hebben minder vaak stress dan alle Nederlandse volwassenen (16% versus 21%) en zijn vaker gelukkig dan de volwassenen in de regio.

Onder de tweedeklassers heeft 14% een hoog risico op psychosociale problemen, onder vierdeklassers is dit 19%. Deze percentages wijken niet af van het regionaal gemiddelde. Het aandeel tweedeklassers met een matig of hoog risico op psychosociale problemen nam net als in de regio toe (van 19% naar 29%). Daarbij zijn vierdeklassers minder vaak gelukkig en worden ze vaker gepest dan leeftijdsgenoten in de regio. Het is belangrijk om de mentale gezondheid van de verschillende leeftijdsgroepen te blijven volgen en meer zicht te krijgen op werkzame preventiemaatregelen voor de risicogroepen. De GGD adviseert om preventie te richten op het voorkomen van een depressie, voorlichting en bewustwording en het bevorderen van de signalering van depressieve klachten. Daarnaast is aandacht belangrijk voor jongeren met een (te) druk sociaal leven en overbelasting bij werkenden.

Leefstijl

Zet in op een rookvrije omgeving

Na een afname van het aandeel rokende jongeren in Brielle (van 37% naar 19%) is het aandeel vergelijkbaar met de regio. De landelijke verwachting is dat het percentage rokers onder jongvolwassenen de komende jaren verder gaat dalen. Het RIVM schat het percentage rokende volwassenen in 2040 op 14%. In Brielle rookt in 2020 17% van de

volwassenen en 10% van de ouderen. De acceptatie van ouders voor roken door kinderen onder de 18 is hoger dan in de regio (7% versus 4%). In Brielle roken vierdeklassers vaker wekelijks dan in de regio (10% versus 5%). Preventieve aandacht voor het rookgedrag onder jongeren blijft belangrijk om een verdere daling te bereiken.

Voorkom schadelijk alcoholgebruik bij zowel jongeren als volwassenen

Het risico op gezondheidsschade door alcohol hangt af van het totale alcoholgebruik, maar ook van het drinkpatroon. In Brielle houden volwassenen ouder dan 24 jaar zich minder vaak aan de richtlijn verantwoord alcoholgebruik (niet meer dan 1 glas per dag) dan in de regio (41% versus 50%). Positief is dat het overmatig alcoholgebruik in deze leeftijdsgroep is afgenomen van 8% naar 5%.

De GGD raadt aan om in het programma Gezonde School en Genotsmiddelen dat in Brielle wordt uitgevoerd ook de acceptatie van ouders mee te nemen. In Brielle zien we een hoge acceptatie onder ouders voor het roken en drinken onder de 18. Zo vindt 21% van de ouders het acceptabel als een kind jonger dan 18 jaar een glas alcohol drinkt, tegenover 13% in de regio. We zien ook relatief veel alcohol- en middelengebruik onder Brielse jongeren. Het aandeel jongeren dat in de laatste 4 weken minimaal 1 glas alcohol dronk is hoger dan in de regio (26% versus 20%). Bingedrinken komt voor onder 19% van de jongeren, dit is wel vergelijkbaar met de regio. Het gebruik van harddrugs onder vierdeklassers (exclusief lachgas) is hoger dan bij leeftijdsgenoten in de regio (6% versus 2%).

Stimuleer bewegen in het dagelijks leven en dring overgewicht terug

De Nieuwe Richtlijn Bewegen is erop gericht om bewegen te integreren in het dagelijks leven. De uitdaging is om een blijvende verandering in beweeg- en zitgedrag te realiseren met als doel een grotere gezondheidswinst te behalen. 5- en 6-jarigen hebben minder vaak overgewicht dan in de regio (6% versus 12%). Van de 9- en 10-jarigen heeft één vijfde overgewicht en van de 12- en 13-jarigen 17% (registratiejaar 2019). Dit is vergelijkbaar met de regio. Het aandeel kinderen dat buitenspeelt is gedaald, in zowel Brielle als de regio. 4- t/m 11-jarigen sporten vaker in clubverband (76% versus 64%) en bewegen vaker minimaal een uur per dag (92% versus 82%) dan in de regio. Ook tweedeklassers sporten vaker bij een club dan leeftijdsgenoten in de regio.

Van de volwassenen is de helft te zwaar en heeft 15% obesitas. Van de Brielse ouderen is 60% te zwaar en heeft maar

liefst één op de vijf obesitas. Het aandeel volwassenen dat wekelijks sport is afgenomen (67% naar 54%). Dit percentage is daarmee vergelijkbaar met de regio (52%). De GGD adviseert om naast blijvende aandacht voor het terugdringen van overgewicht aandacht te (blijven) besteden aan toename van bewegen in het dagelijks leven, vooral onder de groep 18 t/m 64 jaar. Ook is het goed om bij initiatieven die een gezonde leefstijl onder kinderen stimuleren, zoals JOGG en het Geuzenakkoord, ook te focussen op het stimuleren van buitensporten. Het creëren van een fysieke omgeving die uitnodigt tot buitensporten kan hierbij ook helpen.

Fysieke omgeving

Geef gezondheid een plek in de Omgevingswet en Omgevingsvisie

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. In een omgevingsvisie kunnen randvoorwaarden geboden worden voor een gezond leven in uw gemeente. Kernpunten als inzet op schone lucht, balans tussen rust (stilte) en drukte (stedelijkheid) en het makkelijk maken om te sporten en te bewegen kunnen benoemd worden in de visie. De GGD adviseert om bij het gesprek hierover gebruik te maken van gezondheidsdata.

Beperk geluidhinder en bevorder de luchtkwaliteit

Brielle is weinig stedelijk, er wonen 633 mensen per km². Dit is lager dan gemiddeld in regio Rijnmond. Er is 388 m² niet-agrarisch groen per inwoner beschikbaar, wat meer is dan gemiddeld in regio Rijnmond (268 m²). De woonomgeving en het groen in Brielle wordt door volwassenen minder goed beoordeeld dan in 2016, maar is nog steeds vergelijkbaar met de beoordeling in de regio. De woonomgeving wordt door ouderen zelfs beter beoordeeld dan het regiogemiddelde en de buurt is ook kindervriendelijker dan gemiddeld in de regio (96% versus 91%).

In Brielle is het percentage inwoners dat geluidhinder van brommers of scooters ervaart hoger dan in 2016 (6% versus 4%). Dit geldt ook voor overlast door verkeer op wegen in de bebouwde kom (6% versus 3%). Deze percentages zijn vergelijkbaar met de regio. Vanwege de samenhang tussen ernstige geluidhinder en ervaren gezondheid adviseert de GGD aandacht te blijven besteden aan ervaren geluidsoverlast en de geluidsbronnen.

Inwoners van Brielle leven naar verwachting 5,9 jaar korter door luchtverontreiniging. Positief is dat vanaf 2018 het

aantal verloren levensjaren afneemt. In Brielle woont 3% van de inwoners binnen 50 meter van een drukke weg of 100 meter van een rijksweg. Dit is een lichte toename (2012: 1%) maar lager dan het gemiddelde in de regio. Om de blootstelling van inwoners aan roet te verminderen, raadt de GGD aan om structurele bronmaatregelen te nemen (gericht op schoner vervoer) en langs drukke wegen geen nieuwe woningen en 'gevoelige bestemmingen' (bijvoorbeeld scholen, kinderopvangcentra en verzorgingshuizen) te bouwen.

Sociale omgeving

Eenzaamheid toegenomen onder volwassenen

Eenzaamheid is een bedreiging voor de gezondheid. Eenzaamheid hangt direct samen met een verhoogde kans op vroeg overlijden, los van andere risicofactoren zoals chronische ziektes, functionele beperkingen en een hoge leeftijd. In Brielle is 10% van de volwassenen en ouderen ernstig eenzaam, dit is vergelijkbaar met het regiogemiddelde. Het aandeel emotioneel eenzame ouderen is lager dan in de regio (22% versus 29%). Emotionele eenzaamheid onder volwassenen is zowel in Brielle (2016 17% 2020 24%) als in de regio toegenomen. Dit is mogelijk een effect van de coronacrisis. Het is daarom belangrijk om hierop in te spelen. In de gemeente Brielle wordt dit bijvoorbeeld gedaan met het platform 'Fijn je te zien!' en het meldpunt eenzaamheid.

Participatie

Daag bewoners uit tot maatschappelijke activiteit en bied passende ondersteuning

Er zijn aanwijzingen dat actief meedoen aan de maatschappij (bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of lidmaatschap van een vereniging) voor ouderen positieve gezondheidseffecten oplevert. Bij mantelzorg ligt dit anders. Het geeft weliswaar vaak voldoening, maar kan ook leiden tot negatieve gezondheidseffecten, zeker bij langdurige, intensieve zorg. Het percentage overbelaste mantelzorgers is in Brielle 9%.

Het aandeel volwassen vrijwilligers is in de afgelopen jaren afgenomen van 35% in 2012 naar 27% in 2016 tot 18% in 2020. Het percentage in 2020 is lager dan gemiddeld in Nederland. Onder ouderen is het aandeel vrijwilligers juist gelijk gebleven (31%). De maatschappelijke participatie van 65-plussers in Brielle is zelfs hoger dan in de regio (59% versus 52%).

De GGD beveelt aan om het actief meedoen in de maatschappij en onderlinge ontmoeting van de inwoners te (blijven) stimuleren, met aandacht voor preventie van overbelasting van mantelzorgers.

Dit gebeurt onder andere al middels respijtzorg, mantelzorgwaardering en mantelzorgondersteuning van MEE, zoals mantelzorgmaatjes. Hierbij is het wel belangrijk dat de hulp voldoende bekendheid heeft.

Zorg en voorzieningen

Monitor de aansluiting van zorgvraag en -aanbod en monitor de zorgkosten

Het RIVM voorspelt een verdubbeling van de zorguitgaven in 2040, veroorzaakt door bevolkingsgroei, vergrijzing, technologie en stijging van de welvaart. De gemiddelde uitgaven voor de zorgverzekeringswet (Zvw) liggen voor de meeste gemeenten tussen de €2.200 en €2.700 per inwoner (2019). In Brielle zijn de gemiddelde kosten €2.391 en valt hiermee binnen deze range. De zorguitgaven van inwoners van 65 jaar en ouder vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) bedraagt in 2019 gemiddeld per inwoner €3.747. In Brielle zijn het aantal ouderen dat gebruik maakt van de Wlz en de kosten per inwoner tussen 2017 en 2019 toegenomen. De steeds groter wordende groep inwoners van 85 jaar en ouder gaat een groter beroep doen op gezondheidszorg en thuiszorg. Het blijft belangrijk het zorggebruik te monitoren en tijdig in te spelen op passende voorzieningen als thuiszorg en aansluitende woonvormen.

Aandacht voor het behouden van hoge vaccinatiegraad

Per 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Een van de taken is het bereiken of vasthouden van een vaccinatiegraad van 90%, zoals vastgesteld in het Global Vaccine Action Plan (GAVP). Het aandeel kinderen dat de vaccinaties uit het RVP krijgt, is landelijk en in de regio hoger dan 90%, maar lager dan 95%. Zo wordt de norm van 95%, die nodig is om mazelen uit te bannen, in Nederland bij de eerste BMR-vaccinatie niet meer gehaald. Het HPV-vaccin tegen baarmoederhalskanker en het MenACWY-vaccin voor 14-jarigen tegen meningokokkenziekte zijn later toegevoegd aan het RVP. De vaccinatiegraden voor deze vaccins liggen zowel regionaal als landelijk onder de 90%.

In Brielle wordt bij een aantal vaccinaties binnen het RVP de vaccinatiegraad van 95% niet gehaald (verslagjaar 2021). Namelijk bij DKTP-zuigelingen (93%), DTP (92%), BMR schoolkinderen (93%) en hepatitis B (93%). Bij MenACWY voor adolescenten is de vaccinatiegraad slechts 90%. De deelname aan de HPV-vaccinatie tegen baarmoederhalskanker is in Brielle na een daling weer toegenomen (2016 67% 2019 47% 2021 69%). Deze ontwikkeling is ook landelijk te zien. De vaccinatiegraad voor MenACWY is 90%

(verslagjaar 2021), wat hoger is dan in de regio en landelijk (87%).

In Brielle is 86% van de inwoners van 18 jaar en ouder volledig gevaccineerd tegen COVID-19. Dit is relatief hoog. Ook deelname aan de boosterprik (64%) is iets hoger dan in de regio.

Bevolkingsonderzoek helpt om ziektes in een vroeg stadium te ontdekken of te voorkomen

Deelname aan darmkanker- en borstkankeronderzoek is vrij stabiel gebleven, maar deelname aan bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker is zowel in Brielle (2016 59% 2018-2020 43%) als landelijk afgenomen.

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM.

Gezondheidsmonitor Jeugd 2019, GGD'en en RIVM.

Gezondheidsmonitor Kinderen 2018, GGD Rotterdam-Rijnmond.

www.gezondheidink kaart.nl

Coronadashboard <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/gemeente>

RIVM Statline <https://statline.rivm.nl>

Alzheimer Nederland. (6 januari 2020). *Mensen met dementie per gemeente*.

Vektis. (24 januari 2022). *Factsheet dementie*.

RIVM. (2018). *Leefstijl - Hoe (on)gezond leven we in de toekomst?*

Staat van Rijnmond <https://www.staatvanrijnmond.nl/jive>

Vektis. (18 maart 2021). *Factsheet Zorg in gemeenten*.
